

52. OGÓLNOPOLSKI MŁODZIEŻOWY KONKURS FILATELISTYCZNY

TU POLSKA SIĘ ZACZĘŁA...

Materiały dla uczestników

52. Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego pt. „Gniezno i Poznań – tu Polska się zaczęła”

- W materiałach konkursowych przygotowanych przez zespół pod kierownictwem Kol. Bronisława Jasickiego korzystano z szeregu źródeł historycznych oraz Internetu.
- Autorzy dokonali wyboru polskich znaków pocztowych dotyczących tematu konkursu i starali się w opracowaniu wykorzystać ich szeroką paletę.
- Numeracja walców filatelistycznych wykorzystanych w opracowaniu oparta jest na „Katalogu Polskich Znaków Poczтовых” firmy Fischer.

Główna Komisja ds. Filatelistyki Młodzieżowej ZG PZF
Zarząd Okręgu Wielkopolskiego PZF w Poznaniu
Komitet Organizacyjny 52. OMKF

Gniezno - Poznań, 2014 r.

Gospodarzem Finału w Gnieźnie jest Zarząd Okręgu Wielkopolskiego Polskiego Związku Filatelistów w Poznaniu
Adres Komitetu Organizacyjnego Finału: 62-200 Gniezno, ul. Moniuszki 4 mail: gniezno2014@interia.pl
Konto: 17 1020 4027 0000 1102 0031 3676 w PKO BP I O/Poznań

Początki Państwa Polskiego

W pierwszych wiekach naszej ery obecne ziemie polskie znalazły się w zasięgu ożywionych kontaktów z cesarstwem rzymskim. Przez ziemie te przebiegał wtedy jeden z ważniejszych szlaków handlowych Europy tzw. Szlak Bursztynowy. Był to szlak powiązań handlowych między rzymską prowincją Panonia a południowym wybrzeżem Morza Bałtyckiego. Bursztyń bałtycki stanowił podstawę wymiany prowadzonej przez Rzymian. Ważnym ośrodkiem na tym szlaku była Akwileja w północnej Italii gdzie znajdowały się warsztaty obróbki bursztynu, skąd kupcy rzymscy docierali na obszary ziem polskich.

Od początku VI wieku źródła archeologiczne rejestrują stopniowy rozwój kulturowy i demograficzny plemion słowiańskich zamieszkujących obszary między Odrą a Bugiem, rozwój, który w połowie X w. zaowocował wykrystalizowaniem się państwa piastowskiego.

Historiografia naukowa przyjmuje, że powstanie państwa Piastów poprzedziło istnienie licznych nietrwałych organizmów plemiennych. W IX w. wybiły się przynajmniej dwa większe związki plemienne. W dorzeczu Warty było to państwo Polan, którego władców wywodzących się od Piasta (Siemowit, Leszek, Siemomysł) wymienił w swoich kronikach Gall Anonim, oraz w dorzeczu górnej Wisły państwo Wiślan. W X w. państwo Polan pod panowaniem Mieszka I rozwinęło się w silny organizm polityczny, a terytorium państwa Wiślan wraz ze Śląskiem znalazło się pod panowaniem czeskim.

Blok nr107 wydany z okazji ŚWF Polska 93. Przedstawia mapę Polski wg Abrahama Orteliusza z XVI wieku. z symbolicznie zaznaczonym (za pomocą naszyjnika z bursztynów) Szlakiem Bursztynowym.

Projektant wstawił kilka nie istniejących miejscowości, np. Schermanowice, Kochanowo.

Blok nr 217 z okazji 900-lecia kroniki Galla Anonima. Kronika została napisana po łacinie, a w jej trzech księgach zawarto historię państwa Piastów od legendarnych początków aż do roku 1114. Praca Anonima nie została ukończona.

Na znaczku przedstawiono Bolesława III Krzywoustego, a na marginesach: Siemowita, Mieszka I, Bolesława Chrobrego i Kazimierza I Odnowiciela.

Za czasów Mieszka I i Bolesława Chrobrego trudno mówić o stołeczności jednego miejsca, jednej stolicy. Ówczesni władcy prowadzili swoje rządy w oparciu o kilka ważnych punktów – grodów, stojących na czele okręgów grodowych. Należy podkreślić, że grody nie stanowiły jakiegoś samodzielnego pojedynczego punktu w ówczesnym krajobrazie osadniczym. Były z całą pewnością punktem centralnym dla obszaru w ramach, którego znajdował się ów gród, a w jego pobliżu rozlokowane były wsie, osady produkcyjne, czy strefy eksploatacji gospodarczej (pola uprawne, lasy, zbiorniki wodne, kopalnie itp.). W tak zorganizowanej przestrzeni toczyło się ówczesne życie danej społeczności.

Te istotne miejsca – owe grody „stołeczne” wyróżniały się poprzez szereg charakterystycznych cech. Najbardziej istotną były urządzenia obronne – wały, bramy, często mosty – z racji „wyspowego” położenie grodów. Otoczenie wałami spełniało ważny warunek ideologiczny – wyróżniało dane miejsce podkreślając jego rangę, siłę twórcy grodu, a też stanowiło swoiste centrum świata lokalnej społeczności. Kolejną ważną cechą była lokalizacja siedziby władcy w obrębie grodu. Były to najbardziej okazałe budowle wewnątrz grodu, swą konstrukcją, wielkością i wyposażeniem przewyższające standardowe budowle wnętrza grodu. Zazwyczaj kamienne stanowiły o prestiżu i sile władcy. A wreszcie budowle sakralne – obiekty związane z nową religią jaka pojawiła się wraz z chwilą tworzenia państwa. W sposobie sprawowania władzy obserwujemy konieczność przemieszczania się władcy. To przemieszczanie było konsekwencją co najmniej dwoma powodami – jeden „polityczno-prestiżowy”, drugi – „ekonomiczny”. Władca musiał pokazywać się w różnych miejscach. Jednocześnie gdyby dłużej (na stałe?) pozostawał w jednym miejscu to okolica ekonomicznie nie zdołała by utrzymać wszystkich którzy z dworem – władca i związane z nim otoczenie – przybywali do danej siedziby.

Przykład takiego grodu (rekonstrukcja grodu Poznań z czasów Mieszka I) przedstawiono na datowniku z 1968 r.

Na całości wydanej z okazji 2500 lat Biskupina [Cp 416 z 1969 r.] przedstawiającej prehistoryczne osiedle obronne znajduje się m.in. także napis „Gniezno”.

Orzeł – godło Polski

Orzeł w koronie widnieje już na denarach Bolesława Chrobrego – to jego najwcześniejszy zachowany wizerunek. Jest to najprawdopodobniej bielik (charakterystyczne kropki odzwierciedlają białe łotki widoczne w naturze na jego złożonych skrzydłach).

Stylizowany wygląd ptaka przedstawionego na monecie powodował spory między uczonymi, mającymi trudności z ustaleniem, czy jest to rzeczywiście orzeł, czy może kogut, gołąb lub paw. Orzeł występował na monetach i pieczęciach książąt piastowskich, tarczach i chorągwiach od XII wieku.

Zn 2378

Na **międzypolu** w bloku (arkusiku) znaczków poświęconych Polskiemu Milleńium – między znaczkami nr 3784-3787 a 3788-3791 z 2000 roku przedstawiono wizerunki Orła Bolesława Chrobrego i współczesnego godła naszego Państwa.

Zn 3272

Ponieważ jednak symbole te nie były dziedziczne, więc uznawane są za osobiste godła książęce nie zaś za herby. Z tego powodu uznaje się, że pierwszy herbowy wizerunek orła znajduje się na pieczęci Henryka Pobożnego (z około 1224 roku) jako herb Księstwa Śląskiego.

Najstarsze wizerunki ukoronowanego orła w herbie Królestwa Polskiego widnieją na pieczęci majestatycznej króla Przemysła II (z 1295 roku) i na o kilka lat młodszej płycie nagrobnej Henryka IV Probusa.

Zn 409

O herbie państwa polskiego można mówić dopiero po koronacji Przemysła II. Od jego panowania biały (a właściwie srebrny) orzeł w koronie na czerwonej tarczy staje się rzeczywistym herbem Polski jak też dynastii piastowskiej. Pomimo, że Łokietek i Kazimierz Wielki używają też herbu ziemi kujawskiej jako własnego herbu, a Przemyślidzi i Andegawenowie mają własne herby dynastyczne, wszyscy kolejni królowie posługują się Orłem Białym jako znakiem Królestwa Polskiego.

Forma graficzna orła zmieniała się przez wieki. Po odzyskaniu niepodległości Orzeł Biały został uprawomocniony jako godło państwowe uchwałą sejmową w 1919 r. Oficjalny wizerunek godła przypominał orła Stanisława Poniatowskiego i był używany do 1927. Dzisiejsza jego forma, przyjęta w 1927 jest wzorowana na orle z epoki Stefana Batorego.

Zn 3276

Pod koniec II wojnie światowej, w 1944 roku komunistyczne władze reprezentowane przez PKWN usunęły koronę z głowy orła. Usunięcie potwierdzono dodatkowo dekretem w roku 1955. Rząd RP na uchodźstwie w odpowiedzi Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 listopada 1956 r. umieścił na głowie orła zamkniętą koronę zwieńczoną krzyżem. Sejm PRL X kadencji przywrócił w 1990 r. orłowi koronę według wzoru z roku 1927. Współcześnie jest to chroniony prawem symbol państwa polskiego.

Powstanie Gniezna - Legenda o Orle Białym

„Bardzo już zmęczona była drużyna Lecha nieustanną wędrówką. Lech wspominał swoich braci – Czecha i Rusa, którzy tak jak on ruszyli na wędrówkę szukać swojego miejsca na ziemi. Właśnie wszyscy odpoczywali po kolejnym dniu wędrówki. Rozmyślał Lech patrząc na równinę, gdy nagle ptak duży rozwinął skrzydła nad jego głową, a to był orzeł. Orzeł właśnie zatoczył kręgiem nad wielkim dębem, co zdziwiło Lecha, który podszedł do dębu zaciekawiony i tam ujrzał wielkie gniazdo i głodne pisklaki wychylające się z niego, wołające o pokarm. Pomyślał Lech i zawołał swoich towarzyszy podróży, którym oznajmił, iż tu będzie jego gród, jego gniazdo, a biały ptak karmiący pisklaki będzie jego znakiem. Lech oznajmił, iż gród, który zbudują wspólnymi siłami będzie się nazywał Gniezno. Ucieszyli się jego towarzysze, bo skończyła się nareszcie tułaczka i poparli jego postanowienie. Orzeł zaś stał się symbolem ich państwa i jest naszym godłem.” Tak zaczęły się legendarne dzieje Gniezna, tak rozpoczęła się historia Polski.

Blok nr 108 w swej części centralnej jest ilustracją legendy mówiącej o spotkaniu Lecha z orłem białym. Wokół ramki biegną heraldyczne znaki, będące chronologicznymi wyobrażeniami polskiego godła państwowego. Od dołu z lewej strony: orzeł Kazimierza Wielkiego, a dalej Władysława Jagiełły, Zygmunta Starego, Stefana Batorego, Zygmunta III Wazy, Jana III Sobieskiego, Stanisława Augusta Poniatowskiego, godło Polski z 1919 r., godło Polski z 1927 r. i w prostokącie znaczka aktualne godło - orzeł w koronie. Herbowe kartusze spina wieniec z liści dębowych i laurowych, przewiązany szarfą. U dołu: moneta z XI w. - denar króla polskiego Bolesława Chrobrego.

Okres panowania Mieszka I i Bolesława Chrobrego

Zn 1088

Przełomowe znaczenie w dziejach krainy Polan miało panowanie Mieszka I. W połowie lat 60-ych IX w. państwo Mieszka I graniczyło na północnym wschodzie z Prusami i Rusią, a na północnym zachodzie skutecznie stawiało czoło ekspansji wschodnio-germańskich władców terytorialnych. Około 990 roku w granicach państwa Polan znalazły się Śląsk i Małopolska.

Mieszko I objął rządy w państwie Polan przed 963 r. i panował do roku 992. W 965 zawarł sojusz z księciem chrześcijańskich już wówczas Czech, Bolesławem I i poślubił jego córkę Dobrawę (Dąbrówkę, Dubrawkę). Najważniejszym efektem tego aliansu było przyjęcie przez Mieszka I w 966 r. chrztu i związana z tym chrystianizacja jego państwa, która umieściła je w kręgu cywilizacji łacińskiej.

Ilustracja znaczka nr 2383 przedstawia rewers pamiątkowej monety z okazji 1000-lecia Państwa Polskiego (wizerunki Mieszka I i Dobrawy)

Nie wiemy gdzie Mieszko I został ochrzczony. Do najbardziej prawdopodobnych miejsc zaliczamy Ostrów Lednicki, Gniezno lub Poznań, ale nie można wykluczyć też Ratzybony (siedziby biskupstwa, pod które podlegały Czechy). Niektórzy zaś historycy uważają, iż władca piastowski mógł zostać włączony do społeczności chrześcijan nawet w Rzymie.

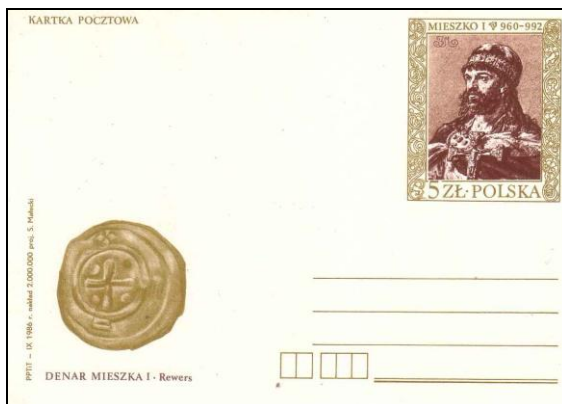
Chrzest Mieszka I i jego najbliższego otoczenia był momentem przełomowym w dziejach państwa Polan. Rozpoczął długi okres chrystianizacji, która częstokroć napotykała liczne trudności. Pogaństwo, zakorzenione na tych terenach od wieków, ustępowało miejsca nowej religii bardzo powoli i opornie. Jednak fakt chrztu pozwolił księciu znaleźć się w świecie kultury chrześcijańskiej, co znacznie zwiększyło jego prestiż wśród innych władców europejskich.

W roku 968 powołane zostało biskupstwo misyjne w Poznaniu, którego pierwszym administratorem był biskup Jordan. Biskupstwo to podległe było bezpośrednio Rzymowi, nie zaś najbliższemu terytorialnie arcybiskupstwu magdeburskiemu.

Poznański stempel okolicznościowy z wizerunkiem Bpa Jordana z 1984 roku

Rozpoczął się również proces tworzenia na ziemiach zarządzanych przez Mieszka I administracji i struktur organizacji kościelnej, która w tym czasie była też istotnym elementem aparatu administracyjnego państwa i w znacznym stopniu ułatwiała zarządzanie państwem, w skład którego wchodziło tak wiele plemion. Mieszko I wybijał także monety, np. tzw. Denar Mieszka I. Oprócz tego przybyli z innych krajów z misją chrystianizacyjną kapłani, przyczynili się do rozwoju kultury i oświaty.

Okres postępującej w Polsce inflacji z końca lat 80-ych XX wieku dokumentują całostki Cp 937 (1986 r.) o nominale 5 zł oraz Cp 975 (1988 r.) o nominale 15 zł z wizerunkiem Mieszka I i jego Denara.

W 972 roku Mieszko I zwyciężył w bitwie pod Cedynią wojska Marchii Wschodniej. Pozwoliło mu to podporządkować sobie Pomorze Zachodnie. Mieszko umarł w 992 roku, pozostawiając trzech synów. W dość niejasnych okolicznościach tron po nim objął jedyny syn z pierwszego małżeństwa z Dobrawą - Bolesław.

Zn 2014

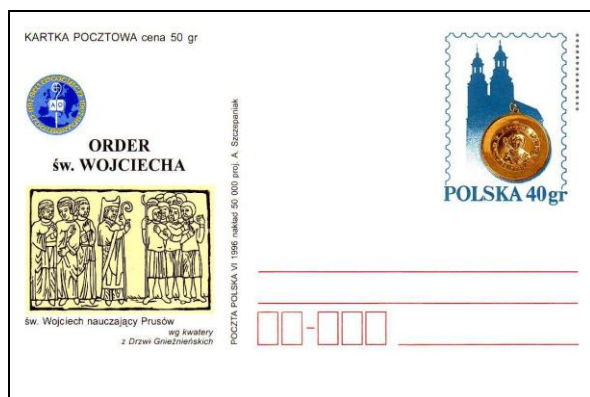
Zn 2075 przedstawiający wojownika piastowskiego

W latach 992-1025 panował w Polsce Bolesław Chrobry, najstarszy syna Mieszka I.

Znaczek nr 2983 z Bolesławem Chrobrym drukowano zarówno w arkuszach po 15 znaczków + 15 przywieszek + 5 pustych pól (= 35 pozycji w arkuszu), jak również w arkuszach 35 znaczkowych bez przywieszek.

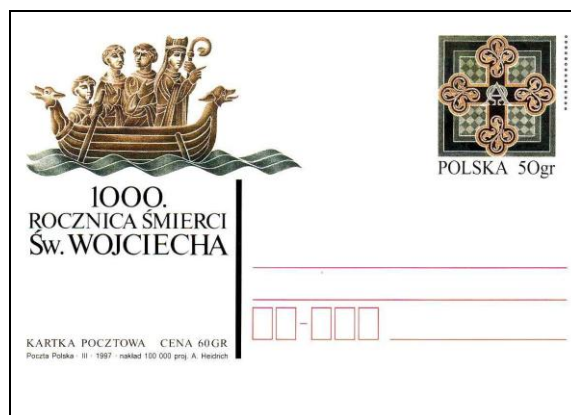
Z inicjatywy Bolesława Chrobrego biskup praski Wojciech podjął misję chrystianizacyjną w Prusach, w trakcie której poniósł w 997 roku męczeńską śmierć.

W tym samym roku Bolesław Chrobry wykupił od Prusów ciało Wojciecha, późniejszego świętego. Miał ponoć zapłacić za nie tyle złota, ile ważyło. Doczesne szczątki św. Wojciecha spoczęły w Katedrze Gnieźnieńskiej, która od tego momentu stała się miejscem szybko rozprzestrzeniającego się na całą Europę kultu męczennika.

< Cp 1127

Cp 1143

Kult św. Wojciecha jest mocno utrwalony w kulturze polskiej przez patronat nad Polską i jest nieodłącznie kojarzony z patriotyzmem, polskością i tradycją chrześcijańską. Męczeńska śmierć św. Wojciecha stała się dla tworzącej się w X wieku Polski wydarzeniem o wymiarze międzynarodowym. Jego osoba bowiem, mało znana w Polsce, w znacznej mierze jeszcze pogańskiej, była dość dobrze znana w innych państwach europejskich. Stało się tak poprzez podróże biskupa Wojciecha do Włoch, Francji i krajów germańskich, gdzie zaprzyjaźnił się z cesarzem Ottonem III.

Zn 3494, 3495 i 3496 z fragmentem górnego marginesu.

Właśnie cesarz zawiadomił o jego śmierci papieża i poprosił o kanonizację. Papież Sylwester II, po spisaniu życiorysu świętego na podstawie zeznań naocznych świadków, w roku 999 uroczystie wpisał Wojciecha do katalogu świętych. Jego śmierć na ziemiach polskich i ogłoszenie go świętym miały bez wątpienia wpływ na powstanie arcybiskupstwa w Gnieźnie, które było niezależne od silnego germańskiego sąsiada i tamtejszego Kościoła.

Stempel okolicznościowy z wizerunkami Papieża Sylwestra II i św. Wojciecha z 2000 r.

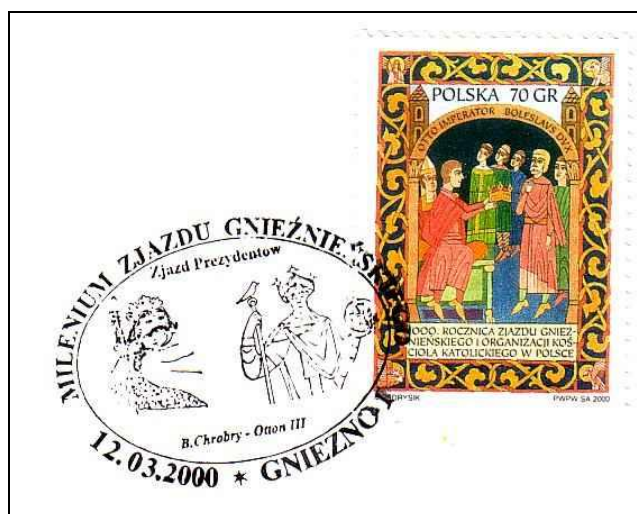

Rzecz ciekawą jest także fakt, że była to pierwsza w dziejach Kościoła kanonizacja, ogłoszona przez papieża. Wcześniej bowiem kanonizacje ogłaszali miejscowi biskupi. Przez wyniesienie św. Wojciecha na ołtarze Polska zaistniała w sposób wyraźny w chrześcijańskiej Europie.

W 1000 roku z pielgrzymką do grobu św. Wojciecha udał się cesarz Otton III. Pielgrzymkę tą nazywamy dziś Zjazdem gnieźnieńskim.

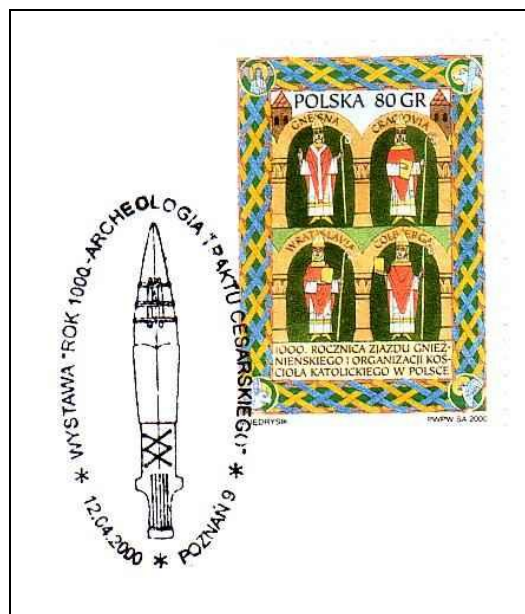
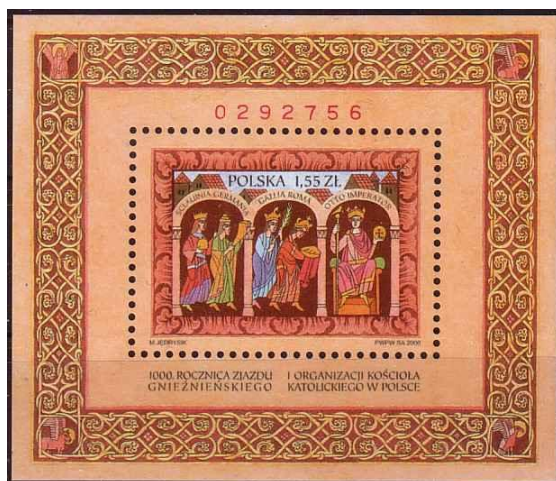
Cesarz przybył do Gniezna, aby pomodlić się przy grobie pierwszego polskiego męczennika – św. Wojciecha. Otton III spotkał się również w Gnieźnie z księciem Bolesławem – ówczesnym władcą Polski. Celem tego spotkania było pozyskanie przez cesarza przychylności i poparcia księcia do utworzenia zachodniego cesarstwa uniwersalistycznego, na które miały złożyć się prowincje (każda z królem, podlegającym cesarzowi) Galia, Italia, Germania, Słowiańszczyzna.

Po prawej: stempel okolicznościowy z wizerunkami Bolesława Chrobrego i Cesarza Ottona III z 2000 r.

Zjazd w Gnieźnie odbył się między 7 a 15 marca 1000 roku. Podczas zjazdu Otton nałożył na głowę Bolesława diadem i wręczył kopię włóczni św. Maurycego.

Blok nr 127 oraz znaczki nr **3660** (powyżej) i **3661** (po prawej, ze stemplem przedstawiającym włócznię św. Maurycego).

W zamian cesarz otrzymał od księcia część relikwii św. Wojciecha. Bolesław przychylił się do planów cesarza dotyczących Wielkiego Cesarstwa.

Najdonioślejszym efektem zjazdu było utworzenie metropolii gnieźnieńskiej – pierwszej metropolii kościelnej w Polsce podległej wyłącznie papieżowi, na czele której postawiono brata św. Wojciecha – Radzima Gaudentego.

Na znaczku nr 310 z serii historycznej z 1938 r. przedstawiono postaci Bolesława Chrobrego i Ottona III, a w tle symbolicznie Św. Wojciecha.

Wraz z powstaniem nowej metropolii utworzono podległe Gnieznu nowe biskupstwa-sufraganie w Kołobrzegu i Wrocławiu oraz w Krakowie. Biskupstwo w Poznaniu pozostało poza metropolią gnieźnieńską aż do śmierci biskupa Ungera, następcy Jordana.

Cp 1228 z roku 2000 upamiętniająca 1000-lecie powstania biskupstw w Polsce

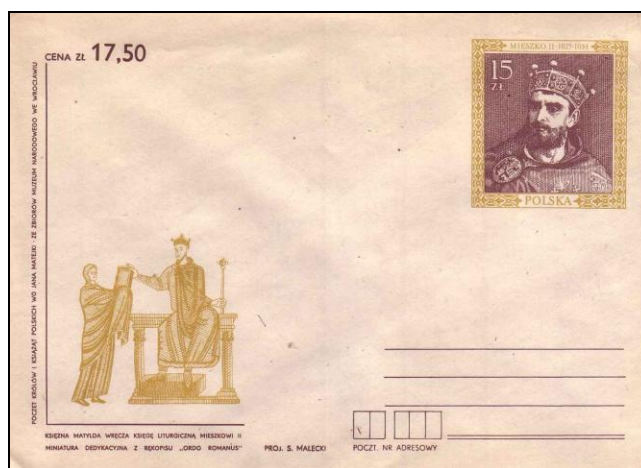
Zjazd przyczynił się do umocnienia pozycji Bolesława wobec władców państw sąsiadujących z ówczesną Polską.

Stosunki z cesarstwem pogorszyły się jednak po śmierci Ottona III. Na początku XI wieku Bolesław toczył trzy wojny z plemionami germańskimi (1002-05, 1007-13 i 1015-18). Na mocy pokoju w Budziszynie Polska utrzymała Miłsko wraz z Łużycami. Ekspansja Bolesława Chrobrego kierowała się również na wschód, w stronę Rusi. Odzyskał on utracone Grody Czerwieńskie. Zwieńczeniem militarnych i dyplomatycznych zabiegów Chrobrego była jego koronacja na króla Polski w 1025 r.

Po śmierci Bolesława Chrobrego władzę objął jego syn Mieszko II i natychmiast został koronowany na króla Polski.

Kontynuując ojcowską politykę ekspansji naraził Polskę na wrogość sąsiadów. Przed najazdami z Niemiec i Rusi Mieszko schronił się w Czechach. W 1032 r. musiał się zrzec korony. Po śmierci Mieszka II w 1034r. rozmiary katastrofy Państwa powiększyły m.in. separacja Mazowsza, a w 1038r. najazd Brzetysława czeskiego, połączony z ograbieniem i zniszczeniem Wielkopolski (Gniezno, Poznań, Giecz) i wywiezieniem ciała św. Wojciecha oraz oderwaniem Śląska od Polski.

Ck 84 z roku 1987

Z głębokiego kryzysu wyprowadził kraj syn Mieszka II, Kazimierz I Odnowiciel, który już z Krakowa prowadził odbudowę terytorium państwa, jego organizacji kościelnej oraz siły militarnej. Pokonał uzurpatora mazowieckiego Mieciaława, odzyskując Mazowsze (1047 r.), odebrał Czechom Śląsk (1050 r.).

Kazimierz I reaktywował działalność rozbitej struktury kościelnej i arcybiskupstwa w Krakowie, dokąd przeniósł stolicę państwa.

Zn 3031

Zn 1045

Gniezno

Miasto powiatowe w województwie wielkopolskim, na Pojezierzu Gnieźnieńskim, nad kilkoma jeziorami, z ok. 70 tys. mieszkańców. Ogólnopolski ośrodek kulturalny i turystyczno-krajoznawczy (przy szlaku Piastowskim) związany z początkami państwa polskiego i postacią św. Wojciecha. Stolica metropolii i diecezji gnieźnieńskiej Kościoła rzymsko-katolickiego.

Stempel propagandowy z okresu międzywojennego (1938 r.)

Herb miasta Gniezna

Herb przedstawia srebrnego orła na czerwonym polu. Nad tarczą znajduje się zamknięta złota korona, zwieńczona krzyżem. Swoją symboliką nawiązuje do historycznych tradycji najstarszej stolicy Polski.

Herb ustanowiony 30 maja 2003 roku. Na wielu znakach pocztowych pokazana jest poprzednia wersja herbu - bez korony.

Stempel okolicznościowy z 1960 roku.

Katedra gnieźnieńska

Katedra gnieźnieńska pod wezwaniem św. Wojciecha jest pomnikiem przeszło tysiącletnich dziejów kultury polskiej i jednym z najcenniejszych zabytków najwyższej klasy. Gotycka, kamiennie-ceglana budowla została wzniesiona w XIV - XV wieku w miejscu, w którym w końcu X w. stał już kamienny kościół; w roku 1000 - za czasów Bolesława Chrobrego - podniesiony do godności katedry.

Zn 1044 z roku 1960

Do bocznych naw świątyni w XIV - XV wieku dobudowano liczne kaplice z barokowymi portalami.

Katedra była wielokrotnie miejscem koronacji królów Polski.

Zn 2990

W 977 roku pochowano w świątyni księżną Dąbrówkę, żonę Mieszka I. Przed przybyciem św. Wojciecha do Gniezna, Bolesław Chrobry przebudował świątynię wynosząc ją później do rangi katedry. W 999 roku odbył się pogrzeb św. Wojciecha oraz jego kanonizacja przez papieża Sylwestra II.

W 1018 roku doszło do pożaru katedry, którą w ciągu siedmiu lat odbudowano. W 1038 r. gród gnieźnieński zaatakował książę czeski Brzysław I, niszcząc i ograbiając podgrodzia i katedrę. Po kilku latach odbudowano świątynię w stylu romańskim.

W 1127 roku w katedrze odbyły się uroczystości związane z odnalezieniem i umieszczeniem w niej głowy św. Wojciecha. Ok. 1175 roku ufundowano brązowe (spiżowe) Drzwi Gnieźnieńskie.

W 1331 roku do I stolicy Polski wkroczyli Krzyżacy, niszcząc świątynię. 10 lat później na miejscu katedry wybudowano świątynię gotycką

W 1419 roku arcybiskupom gnieźnieńskim nadano tytuł prymasa oraz zastrzeżono dla nich purpurę kardynalską. Pierwszym prymasem został Mikołaj Trąba.

W 1613 roku w Gnieźnie wybuchł wielki pożar, który strawił niemal wszystkie zabudowania nie wyłączając kościołów. Katedra jednak ocalała. Ogień uszkodził jednak hełmy i drewnianą konstrukcję wież. Obawiano się o sklepienie. W świątyni na powrót ruszyły prace budowlane.

W latach osiemdziesiątych XVII wieku w części prezbiterialnej katedry stanęła poślaczana konfesja wykonana na wzór tej, znajdującej się w Bazylice św. Piotra w Rzymie, a w niej srebrna trumienka z relikwiami św. Wojciecha.

Zn 3805

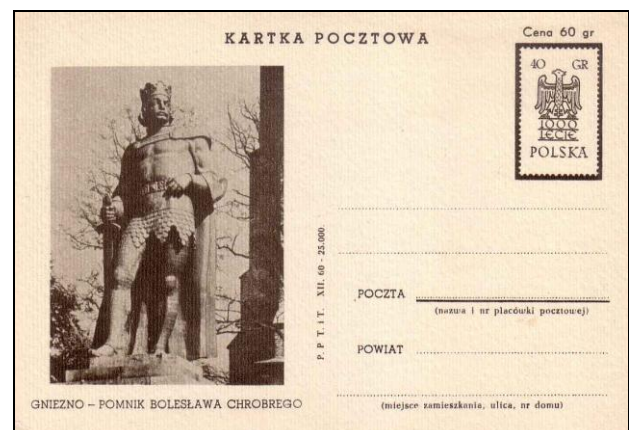
Kolejny wielki pożar wybuchł w Gnieźnie w sierpniu 1760 roku nie oszczędzając katedry. Ogień uszkodził wieże i strawił dach, co doprowadziło do zawalenia się sklepień nad prezbiterium. Odbudowa ze zniszczeń trwała długie lata. Po jej zakończeniu wewnątrz świątyni zyskało jednolity klasycystyczny wygląd.

Do kolejnej, częściowej przebudowy świątyni doszło w latach siedemdziesiątych XVIII wieku. Na początku XIX stulecia, kiedy do Gniezna wkraczały wojska francuskie, katedrę zamieniono na krótko w magazyn zboża.

W okresie międzywojennym, na gnieźnieńskim Wzgórzu Lecha stanął odlany z brązu pomnik Bolesława Chrobrego, którego wierną kopię możemy dziś podziwiać przed katedrą.

Cp 205 z roku 1961

Pierwowzór pomnika został zniszczony przez Niemców w czasie II wojny światowej.

Katedrę okupant początkowo zamknął, a w roku 1944 urządzono w niej salę koncertową. W ostatnich dniach wojny w świątynię uderzył pocisk artyleryjski niszcząc częściowo wieże i dach. Musiała po raz kolejny „dźwigać się z gruzów”. Tym razem był to powrót do początków, przywrócono jej bowiem dawny, gotycki charakter, który ma niezmiennie do dziś.

Cp 50 (lustr. 25) z 1931 r.

3 czerwca 1979 r. archikatedrę odwiedził bł. Jan Paweł II.

W 2012 roku Gnieźnieńskiej katedrze przekazano relikwie krwi bł. Jana Pawła II, które umieszczono w podświetlanym relikwiarzu w kształcie krzyża z napisem „Totus Tuus”.

Stempel okolicznościowy z okazji wizyty Papieża w 1979 r.

Drzwi Gnieźnieńskie

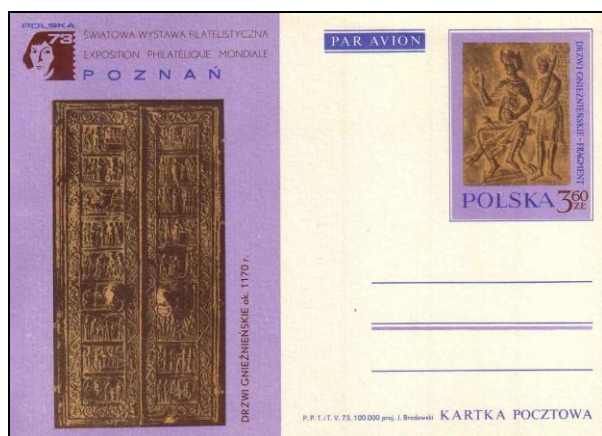
Unikatowy zabytek romańskiej sztuki odlewniczej powstał za panowania księcia Mieszka III Starego ok. 1175 roku (dokładny czas i miejsce powstania są nieznane).

Nowatorstwo Drzwi Gnieźnieńskich polegało wówczas na tym, że ich dekoracja poświęcona była tylko jednemu świętemu, a mianowicie św. Wojciechowi. Praski biskup Wojciech, za namową cesarza, udał się do polskiego króla Bolesława Chrobrego, skąd na jego prośbę wyruszył z misją szerzenia chrześcijaństwa wśród pogańskich Prusów. Zakończyła się ona męczeńską śmiercią biskupa. Jego głowa została ucięta i wbita na pal.

W 999 r. św. Wojciech został kanonizowany i stał się pierwszym patronem Polski. Kult tego świętego nasilił się w XII w. i prawdopodobnie dlatego właśnie ufundowano Drzwi Gnieźnieńskie.

Zn 3179

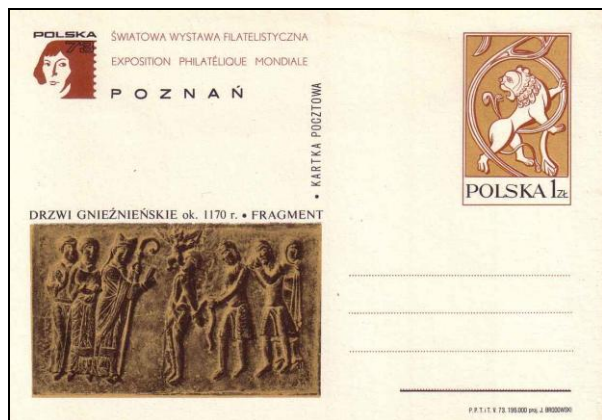

Drzwi posiadają 2 skrzydła i co ciekawe, są one nierówne sobie. Lewe skrzydło ma wymiary 328×84 cm, natomiast skrzydło prawe 323×83 cm. Obydwa skrzydła wykonane są ze stopu miedzi, cyny i niewielkiej ilości ołowiu, z tym że zastosowano w nich różne proporcje, dlatego też skrzydło lewe posiada lekko jaśniejszy kolor. Drzwi zostały podzielone na 18 kwater po 9 na każdym skrzydle. Każda kwatera opisuje jedną ze scen z życia i męczeństwa św. Wojciecha.

Cp 576 (taryfa lotnicza) z roku 1973.

Obrazy te są rozwinięte na tle motywów architektonicznych oraz pejzażowo – roślinnych. Skrzydła są otoczone bordiurą z winorośli z wpisanymi scenami prac w winnicy oraz podobiznami m.in. lwów, ptaków, łuczników i centaurów. W symbolice tej możemy dopatrzeć się m. in. odwiecznego problemu walki dobra ze złem.

Cp 574

Zn 3780 z podobizną Papieża
na tle Drzwi Gnieźnieńskich

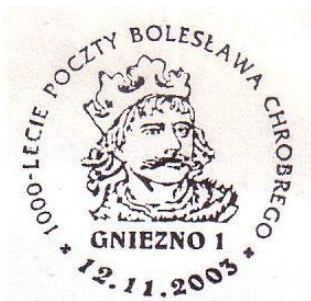

Sceny na Drzwiach czyta się następująco - zaczynając od dołu lewego skrzydła ze sceną narodzin świętego ku górze drzwi, a następnie od góry skrzydła prawego ku dołowi, kończąc sceną złożenia zwłok w grobowcu katedry gnieźnieńskiej.

Drzwi Gnieźnieńskie można obecnie podziwiać w południowym, gotyckim portalu katedry w Gnieźnie.

Koronacje królów

W archikatedrze gnieźnieńskiej odbyła się 18 kwietnia 1025 roku pierwsza koronacja królewska na terenach polskich – Bolesława Chrobrego. Później jeszcze czterokrotnie arcybiskupi gnieźnieńscy nakładali korony władcom. W archikatedrze gnieźnieńskiej doszło do koronacji: Mieszka II – 25 grudnia (?) 1025, Bolesława II Śmiałego (zwanego także Szczodrym) – 25 grudnia 1076, Przemysła II – 26 czerwca 1295, Wacława II – w sierpniu 1300 r.

Znacznki nr 2984

3079

3337

3373

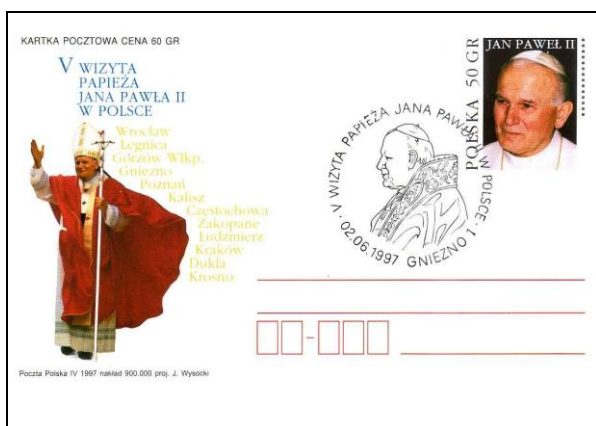
Niestety nic nie wiemy o insygniach królewskich, o koronie Bolesława i Mieszka II. Jedyne co możemy powiedzieć to to, iż insygnia zostały wywiezione w XI wieku i zaginęły. Nowe insygnia koronacyjne (korona, berło, miecz) wykonano dla Bolesława Śmiałego i to je wykorzystywano podczas koronacji Przemysła II i Wacława II. Niestety i te insygnia także przepadły.

Zjazdy gnieźnieńskie

Zjazdy gnieźnieńskie to współczesne zjazdy, będące forum dialogu między różnymi kręgami kulturowymi, wyznaniem i religiami. Stanowią także okazję do przedstawienia dziedzictwa Gniezna i Polski na starym kontynencie. Nawiązują do tradycji Zjazdu Gnieźnieńskiego z roku 1000.

Zjazd Gnieźnieński (synod gnieźnieński) odbywający się w dn. 7-15 marca 1000 roku został opisany w części dotyczącej okresu panowania Mieszka I i Bolesława Chrobrego.

II Zjazd gnieźnieński (3 czerwca 1997) zorganizowano w tysięczną rocznicę śmierci św. Wojciecha z udziałem papieża Jana Pawła II i siedmiu prezydentów krajów Europy Środkowej i Wschodniej (Polski – Aleksandra Kwaśniewskiego, Niemiec, Czech, Słowacji, Węgier, Ukrainy, Litwy).

Przesłaniem zjazdu stały się papieskie słowa: "Nie będzie jedności Europy, dopóki nie będzie ona wspólnotą ducha!".

Organizatorem II i kolejnych zjazdów gnieźnieńskich jest Forum św. Wojciecha pod patronatem metropolity gnieźnieńskiego i prymasa Polski abp Henryka Muszyńskiego. Kolejne Zjazdy odbyły się w latach 2000, 2003, 2004, 2005, 2007, 2010 i 2012.

Cp 1145 ze stemplem okolicznościowym z okazji pobytu Papieża.

Prymas Polski

„Prymas Polski” to tytuł przysługujący urzędującym arcybiskupom gnieźnieńskim od 1417, podkreślający ich pierwszeństwo w polskim episkopacie. Tytuł wiąże się, zgodnie z ideą godności prymasa, ze szczególną historyczną rolą Gniezna jako pierwszego polskiego arcybiskupstwa. Funkcja i ranga prymasa Polski w obrębie episkopatu zmieniała się. Aktualnie jest to tytuł przede wszystkim honorowy.

W 1417 pierwszym prymasem Polski został ówczesny arcybiskup gnieźnieński Mikołaj Trąba (wg Jana Długosza tytuł prymasa nadał mu Sobór w Konstancji). Od tego czasu tytuł ten przysługiwał wszystkim jego następcom na stolicy arcybiskupiej. Od 1572 prymas był interrexem, tj. głową państwa w czasie wakującej monarchii. Koronował i grzebał królów, udzielał im i ich rodzinom sakramentów, pełnił inne funkcje polityczne. Stał na czele Senatu jako najwyższy senator w państwie.

W 1795 władze pruskie zakazały używania tytułu prymasa Polski, jednak wobec braku reakcji Stolicy Apostolskiej arcybiskupi gnieźnieńscy zachowali ten tytuł. W latach 1821-1946 prymasi Polski jako arcybiskupi gnieźnieńscy byli równocześnie arcybiskupami poznańskimi i rezydowali w Poznaniu, zaś w latach 1946-1992 warszawskimi i rezydowali w Warszawie.

W 2009 tytuł prymasa symbolicznie powrócił do Gniezna. Aktualnie godność prymasa przysuguje Arcybiskupom Gnieźnieńskim na czas pełnienia tej funkcji.

Zn 3247 przedstawiający Kardynała Stefana Wyszyńskiego (1948-1981) - popularnie zwanego Prymasem Tysiąclecia

Poznań

Papież Jan Paweł II (obecnie błogosławiony a niedługo święty) na spotkaniu z młodzieżą w Poznaniu dnia 3 czerwca 1997 roku powiedział między innymi:

„(...) my jesteśmy z Poznania, my jesteśmy stąd, skąd się Polska zaczęła, od Mieszka I i Bolesława Chrobrego. My stamtąd jesteśmy. (...) Tu się poczęła polska państwowość.”

Stempel okolicznościowy z wizyty Papieża w Poznaniu w 1997 r.

Legenda o powstaniu Poznania mówi o trzech braciach: Lechu, Czechu i Rusie. Lech osiadł na terenach dzisiejszej Wielkopolski, dając początek plemieniu Polan i założył gród obronny – dzisiejsze Gniezno. Natomiast Czech i Rus ruszyli szukać ziem, odpowiednich dla siebie: Czech – na południe, a Rus – na wschód ...

Po wielu latach rozłąki, Lech polował wraz ze swoją drużyną w borach okalających Gniezno, gdy otrzymał wiadomość o zbliżających się do granic jego krainy obcych wojskach. Okazało się, że były to wojska Czecha i Rusa. Wojowie już ruszali do ataku, gdy bracia rozpoznali się i, aby powstrzymać swoje drużyny, krzyknęli „poznan!”.

Lech tak się cieszył, że nie doszło do bratobójczej walki, że, na pamiątkę tego wydarzenia, zbudował w tym miejscu gród i nazwał go Poznaniem.

Ilustracja na całostce **Cp 1304** nawiązuje do legendarnego spotkania Lecha, Czecha i Rusa. W górnej części przedstawieni są historyczni twórcy naszej państwowości: Mieszko I i Bolesław Chrobry - pierwszy koronowany król Polski. Prochy ich spoczywają w Złotej Kaplicy katedry poznańskiej w sarkofagu z XIX w. Obok symboliczne przedstawienie infuły (biskupiego nakrycia głowy) i pastorału biskupa Jordana, zwierzchnika pierwszego biskupstwa na ziemiach polskich oraz "konna" pieczęć księcia (z połowy XIII w.) z wizerunkiem księcia Przemysła I, założyciela miasta oraz (na znaczku) króla Przemysła II, który miasto rozbudował i wystawił rezydencję - zamek. Całość spina cytaty z wypowiedzi papieża Jana Pawła II.

To właśnie na ziemiach poznańskich - jak powiedział papież Jan Paweł II - „zaczęła się Polska”.

Pierwsi osadnicy pojawili się na terenach zajmowanych dziś przez Poznań już ok. 8900 roku przed naszą erą. Byli to łowcy reniferów. Pierwsze osady powstały na przełomie V i IV tysiąclecia p.n.e.

Z V wieku n.e. pochodzą ślady osadnictwa niezaprzeczalnie słowiańskiego, zaś w VIII wieku pojawili się tu Polanie. Z tego okresu pochodzi też prawdopodobnie gród na Ostrowie Tumskim, w rozlewisku Warty i Cybiny, który stał się zaczątkiem dzisiejszego miasta.

Cp 1210

W VIII-IX w. zbudowano gród obronny, a wokół niego podgródzie. Początkowo peryferyjny gród poznański zaczął zyskiwać na znaczeniu. W X w. Piastowie uczynili go jednym ze stołecznych (obok Gniezna, Gieczu i Ostrowa Lednickiego) ośrodków w swoim państwie.

Gród poznański upodobał sobie pierwszy polski książę Mieszko I. W ciągu następnych dziesięcioleci wciąż był rozbudowywany. Pierwsza przebudowa grodu wiąże się z czasami Mieszka I. W jednej części grodu powstała katedra pw. Św. Piotra – około roku 1000. W drugiej znalazła się kamienna siedziba książęca z przylegającym doń kościołem. Z czasem założenie grodowe powiększyło się o dwa kolejne człony – od południa i północy. Dzięki temu gród stał się najpotężniejszym zespołem w państwie Piastów.

Katedra w swojej pierwotnej wersji była bazyliką trójnawową z kamienia. Po zniszczeniu jej w latach trzydziestych XI wieku powstała nowa – zbudowana z kostki granitowej. W katedrze znalazła się nekropolia pierwszych władców – domniemane groby Mieszka I i Bolesława Chrobrego.

Zn 2918

Innym obiektem, który może świadczyć o istotnym znaczeniu Poznania w czasach pierwszych Piastów było palatium. Budynek ten wykonany został z kamienia na planie prostokąta. Posiadał reprezentacyjną salę książęcą, kancelarię, skarbiec oraz komnaty. Od strony wschodniej do pałacu przylegała również prostokątna kaplica, zamknięta półokrągłą absydą. Dziś na miejscu pałacu i kaplicy stoi nieco młodszy XV-wieczny kościół pw. NMP.

W 968 roku biskup Jordan zorganizował w Polsce pierwsze biskupstwo misyjne, zależne bezpośrednio od papieża (a nie od arcybiskupstwa w Magdeburgu, któremu zwyczajowo podlegała działalność ewangelizacyjna na Wschodzie), co było poważnym sukcesem nowego państwa.

Pozycję stołecznego grodu utracił Poznań na rzecz Krakowa w 1038 roku, ale nadal pełnił ważną rolę jako miejsce pochówku władców z dynastii piastowskiej, począwszy od Mieszka I, a skończywszy na Przemyśle II. Najazd czeskiego księcia Brzetysława I zupełnie zniszczył miasto. Gall Anonim w swojej kronice napisał, że w katedrze łęgowska założyły dzikie zwierzęta.

Poznań tracił swe polityczne znaczenie, jednak nadal pozostał prężnym ośrodkiem gospodarczym. Kolejny okres rozkwitu przypada na rozbić dzielnicowe, gdy gród stał się stolicą wielkopolskiej linii Piastów. W okresie rozdrobnienia dzielnicowego - od 1138 roku - był stolicą dzielnic, siedzibą piastowskich książąt wielkopolskich. W XII w. wokół grodu powstało kilka osad rzemieślniczo-handlowych. Poznań znalazł się na szlaku handlowym z Zachodu do Prus. Od połowy XIII w. był ośrodkiem polityczno-administracyjnym Wielkopolski. Około 1230 roku rozpoczęła się lokacja miasta na prawym brzegu Warty (Śródka).

Nowodruk bloku – nr 46 ND – z okazji ŚWF Polska 73 przedstawia panoramę Poznania (ok. 1740 r.) pokolorowaną akwarelą, dzieło śląskiego twórcy Friedricha Bernharda Wernera (w zbiorach Muz. Historii Miasta Poznania).

Miasto rozrastało się i zaczynało brakować mu miejsca. Dlatego w 1253 roku książę Przemysław I postanowił przenieść je na lewy brzeg Warty (osada św. Gotarda). Miasto założył Przemysław I, stąd zwane grodem Przemysława. Nowe miasto było lokowane na prawie magdeburskim, wytyczono rynek i sieć ulic przecinających się pod kątem prostym. Zaczęto budować mury miejskie. Poza nimi leżało kilkanaście wsi, pełniących wobec miasta funkcje służebne. Sam Poznań był miastem rzemieślników zwłaszcza kuźnierzy,

skórników i sukienników. Otrzymywał liczne przywileje i prawa od władców, m.in. miał prawo bicia swojej monety. Lewobrzeżne miasto się rozrastało. Podpoznańskie wsie stawały się przedmieściami. Tymczasem prawy brzeg cały czas należał do Kościoła. W mieście, które ekonomicznie stanowiło jeden organizm, były dwa ośrodki władzy. Prowadziło to do częstych konfliktów między mieszkańcami obu stron Warty. Średniowieczny Poznań był drewniany, murowane były najważniejsze budynki, takie jak ratusz czy fara. W mieście często wybuchały więc pożary. Miasto nawiedzały też liczne epidemie, dziesiątkujące mieszkańców.

Blok 146 dokumentuje rocznicę lokacji Poznania i zawiera istotne trzy symbole:

-herb Polski (znaleziony podczas wykopalisk na Ostrowie Lednickim), jedno z najstarszych wyobrażeń,

-herb Poznania zdobiący renesansowy ratusz z XVI w.

-pieczęć "konna" założyciela miasta księcia Przemysła I

Tło bloku to panorama miasta z poł. XVII w., z której "wypreparowany" został znaczek, sprawiający wrażenie pergaminowego dokumentu zaopatrzonego pieczęcią.

Przemysł I (1220 lub 1221-1257), syn Władysława Odonica, księżę Wielkopolski od 1241 r., odzyskał utracone przez ojca ziemie i dążył do zjednoczenia całej Wielkopolski. W 1241 wraz z bratem Bolesławem Pobożnym zajął ziemię poznańską, gnieźnieńską i kaliską. Przez zjednoczenie Wielkopolski umożliwił koronację na króla Polski w Gnieźnie swemu synowi Przemysłowi II.

Przemysł II

Przemysł II (1257-1296) był synem Przemysła I i księciem Wielkopolski. Objął księstwo po śmierci Bolesława Pobożnego. Uzyskał władzę w całej Wielkopolsce i na Pomorzu Gdańskim. Utrzymywał dobre stosunki z książętami Pomorza Zachodniego. Dążył do zjednoczenia ziem polskich.

Z końcem XIII w. został najpotężniejszym księciem piastowskim. W 1295 koronował się na króla Polski w Gnieźnie. Za swą siedzibę obrał Poznań – jego rezydencją stał się dawny zamek

książęcy jego ojca na dzisiejszym Wzgórzu Przemysła. W 1296 z inspiracji margrabiów brandenburskich i przy współudziale możnowładców wielkopolskich Nałęczów i Zarebów został zamordowany w Rogoźnie.

Po jego tragicznej śmierci w rozwoju miasta nastąpił chwilowy zastój.

Cp 1096

Ck 98 ze stemplem okolicznościowym upamiętniającym 700-lecie śmierci Króla.

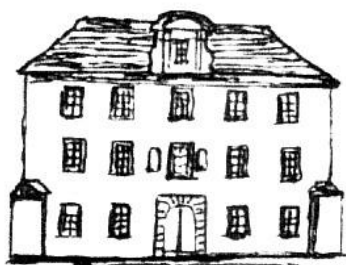
Rozwój miasta Poznania

Wspaniały okres rozkwitu miasta rozpoczął się u schyłku XIV wieku, czego efektem było bogacenie się mieszkańców. W okresie zwanym „złotym wiekiem” miała miejsce przebudowa ratusza oraz wielu kamienic mieszczańskich.

Od kilkudziesięciu lat na pamiątkę tych targów organizuje się w Poznaniu Jarmarki Świętojańskie.

Dwa stemple okolicznościowe z okazji Jarmarków Świętojańskich (1979 i 2003).

COLLEGIUM LUBRANSIANUM
KOLEBKA AKADEMICKIEGO POZNANIA

07.05.2009 POZNAŃ 9

W Poznaniu rozwijało się życie kulturalne i naukowe. Biskup Jan Lubrański powołał na Ostrowie Tumskim Akademię z dwoma wydziałami: teologicznym i humanistycznym, która zaczęła działalność w 1519 roku. Była to druga szkoła wyższa w kraju.

Historyczny gmach Collegium Lubranscianum widnieje na datowniku okolicznościowym z 2009 roku.

Rozwój miasta został przerwany w połowie XVII w. wojną polsko-szwedzką, na początku XVIII w. wojną północną, klęskami żywiołowymi itp.

Ratusz w Poznaniu

Kiedy w 1253 r. Poznań otrzymał prawa miejskie, wytyczono zarys nowego miasta. Centralne miejsce zajmował rynek, na którym niemal od razu postawiono ratusz. Początkowo była to budowla drewniana, później około 1300 r. wystawiono ratusz w stylu gotyckim. Gotycki ratusz przetrwał do 1536 r., kiedy został zniszczony przez szalejący w mieście pożar. Sprowadzono wtedy do Poznania włoskiego architekta Jana Baptistę Quadro, który przebudował zniszczony ratusz nadając mu formy renesansowe.

Jego dzieło do dzisiaj jest uważane za perłę architektury renesansowej na północ od Alp. Nowatorskim rozwiązaniem, które zastosował Quadro było umieszczenie arkadowych podcieni w fasadzie oraz attyki. Wolne przestrzenie wypełniają portrety polskich władców: Mieszka I i Bolesława Chrobrego, wyżej Kazimierza Wielkiego i Władysława Łokietka, a w innych częściach attyki przedstawiono władców z dynastii Jagiellonów.

*Znaczek nr 371 z okazji I Kongresu Pracowników Poczty i Telekomunikacji. Ratusz przedstawiono w zwierciadlanym odbiciu.
Herb miasta „tylko” podobny do oryginału.*

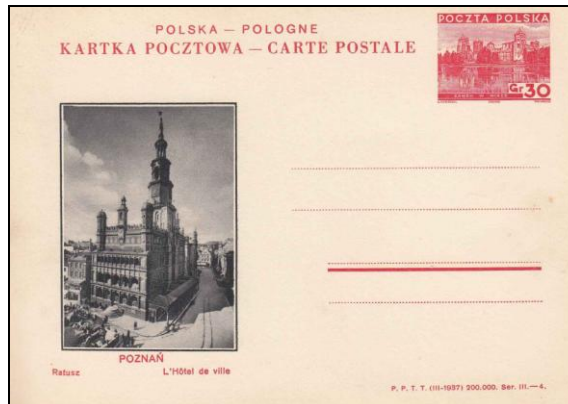

Ratusz poznański przedstawiany jest na walorach filatelistycznych w różnych ujęciach:

Zn 208 z roku 1925

Cp 50 – il. 30 z roku 1931

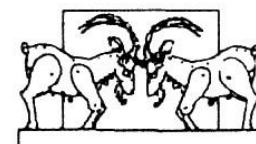

Cp 77 – il. 4 z roku 1937

Kiedy prace związane z odbudową ratusza zbliżały się do końca, postanowiono umieścić na wieży zegar. Jak mówi legenda, w czasie uroczystości odsłonięcia zegara na wieżę wybiegły dwa przeznaczone na pieczęń koziołki, które na oczach zgromadzonego tłumu zaczęły się trykać rogami.

Na pamiątkę tego zdarzenia zamówiono u mistrza Bartłomieja z Gubina mechanizm, który w południe wprawiał w ruch bodące się blaszane koziołki.

01-04-06

STARY RYNEK
POZNAŃ 9

Po raz pierwszy zainstalowano je w 1551 roku. Dzisiaj każdego dnia w południe, tak jak przez wieki, pod ratuszem gromadzi się tłum widzów, którzy obserwują to osobliwe przedstawienie. Towarzyszy temu hejnał.

Kolejne zmiany w wyglądzie poznańskiego ratusza przyniósł remont przeprowadzony w latach 1782-1784 z inicjatywy Komisji Dobrego Porządku. Ratusz otrzymał wtedy nową wieżę, zwieńczoną klasycystycznym hełmem, na szczycie której umieszczono królewskiego orła. Szczęśliwym zrzędzeniem losu przetrwał on czasy zaborów i II wojny światowej.

Cp 579 (po lewej)
oraz
stempel okolicznościowy
z 1973 r.

Chociaż z dołu tego nie widać, jest całkiem sporych rozmiarów: 1,80 m wysokości i 2 m rozpiętości skrzydeł. Orzeł na wieży ratusza przetrwał 230 lat, mimo różnych burz dziejowych, jakie przeszły w tym czasie przez Ratusz i sam Poznań.

Herb Poznania

Herb to najstarszy symbol miasta, używany w niemal niezmienionej formie od pierwszej połowie XIV wieku. Najwcześniejsze udokumentowane użycie herbu występuje na dokumencie z 1344 r. Herb

przedstawia w błękitnym polu bramę miejską (symbolizującą miasto). Brama ta zwieńczona jest trzema wieżami. Nad środkową, najwyższą z nich, znajduje się gotycka tarcza herbowa z orłem piastowskim króla Przemysła II. Na bocznych wieżach znajdują się postacie patronów miasta: św. Piotra z kluczem oraz św. Pawła z Tarsu z mieczem po drugiej. Poznań, jako najstarsze biskupstwo na ziemiach polskich, za patronów swojej Katedry przyjął patronów katedry rzymskiej. W bramie umieszczono złote skrzyżowane klucze, nad którymi widnieje złoty krzyż grecki stanowiąc symbol samorządności.

Nie do końca rozwiązana jest natomiast kwestia symboliki związanej z gwiazdami i półksiężycami. Nad herbem znajduje się złota korona dodatkowo podkreślając stołeczność Poznania.

Zn 2111 z XIV-wieczną pieczęcią z herbem Poznania oraz stempel okolicznościowy ze współczesnym rysunkiem herbu.

Katedra – poznańska Bazylika Archikatedralna św. Piotra i Pawła

Na miejscu obecnej katedry gotyckiej, zbudowano w roku 968 pierwszy kościół katedralny pw. Św. Piotra. Badania archeologiczne odsłoniły liczne fragmenty pierwotnej katedry poznańskiej, co pozwala ustalić jej pierwotny wygląd. Katedra romańska przebudowana w XIII wieku, zastąpiona została gotyką, wzniesioną w XIV i XV wieku. Strawił ją pożar w roku 1622, zostawiając nagie mury świątyni z przepalonymi sklepieniami.

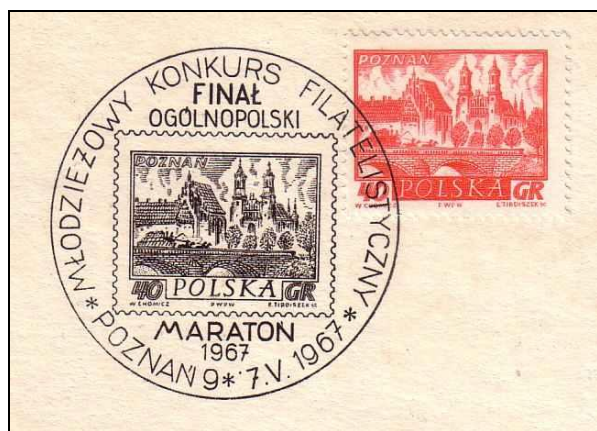
Po pożarze w roku 1772 katedra otrzymała nowy wystrój wnętrza i elewację w stylu neoklasycyzyzmu (*jak na Cp 50*).

Po działaniach wojennych Katedrę przywrócono do gotyckiego wyglądu poza wieńcem kaplic.

Odkryte w katedrze prawdopodobne groby monarsze: księcia Mieszka I i króla Bolesława Chrobrego można oglądać w kryptach (wybudowanych w latach 1950-1955 i odrestaurowanych w 1997 r.).

Cp 50 – il. 7 z 1931 r.

Znaczek nr **1047** przedstawia fragment Ostrowa Tumskiego od strony Warty. Znaczek jest jednak obarczony błędem: widok wież i elewacja pochodzi z 1960 roku, natomiast pokazany na pierwszym planie most Chrobrego ma postać sprzed września 1939 roku, z okresu przed zniszczeniem w czasie działań wojennych (*jak na Cp 50 – powyżej*).

Widok katedry od strony Cybiny pokazano na znaku opłaty **Cp 832** wydanej w 1983 r. dla upamiętnienia pielgrzymki papieża Jana Pawła II w Poznaniu.

Złota Kaplica

Budowa upamiętniającej miejsce spoczynku pierwszych władców Polski kaplicy została zainicjowana w 1815 r. Pomysł uzyskał aprobatę sejmu polskiego, a król pruski zezwolił na zbieranie składek na cel budowy grobowca. Śmierć prowadzącego budowę ks. Wolickiego opóźniła wybudowanie grobowców. Jednak w swoim testamencie powierzył realizację projektu specjalnej kapitule w skład której wszedł m. in. Edward hrabia Raczyński. Po sporach ustalono lokalizację pomnika w Katedrze Poznańskiej. Raczyński zaproponował urządzenie kaplicy w stylu bizantyjskim, która odpowiadałaby czasom w których żyli pierwsi władcy polski.

W 1837 roku model posągów władców zamówiony w Berlinie był już gotów. Spiżowe posągi Mieszka I i Bolesława Chrobrego zostały umieszczone w "Złotej Kaplicy" w styczniu 1841 roku. Na postumencie z polecenia Raczyńskiego wyryto napis "Do tej kaplicy ofiaruje Edward Nałęcz Raczyński", co stało się przyczyną ostrych ataków na niego. Raczyński udokumentował, że z funduszu pochodzącego ze składek zużył na urządzenie kaplicy i zbudowanie sarkofagu, natomiast posągi władców wykonał za własne pieniądze.

Okolicznościowa R-ka z wizerunkiem obu królów stosowana w 2003 r oraz stempel okolicznościowy w 1995 r.

Koniec I Rzeczypospolitej

W 1733 roku Poznań został wcielony do Prus i stał się stolicą prowincji Prus Południowych. Klęska Prus w wojnie z wojskami napoleońskimi uczyniły Poznań jednym z głównych miast Księstwa Warszawskiego. Trwające jednak wojny nie sprzyjały rozwojowi miasta. Po klęsce Napoleona, zgodnie z ustaleniami Kongresu Wiedeńskiego utworzono w 1815 roku autonomiczne, podlegające władzy królów pruskich, Wielkie Księstwo Poznańskie, ze stolicą w Poznaniu. Po 1871 roku (zjednoczenie Niemiec) Poznań stał się stolicą niemieckiej prowincji poznańskiej.

Zaostrzenie kursu antypolskiego, zwłaszcza po powstaniu listopadowym, spowodowało wzrastający opór mieszkańców wobec germanizacji. Widząc swoje znikome szanse na powodzenie w walce zbrojnej, mieszkańcy Poznania i Wielkopolski postanowili walczyć z zaborcą na sposób oświeceniowy, głównie przez rozwój kultury i oświaty. Z inicjatywy lekarza i społecznika, Karola Marcinkowskiego, powstał **Hotel Bazar**, budowla w stylu klasycystycznym, powstała w latach 1838-1842.

Zn 3688

Zgodnie z zamiarami twórców Spółki Akcyjnej Bazar, miejsce to stało się ośrodkiem wspierania polskości w okresie germanizacji, która nasiliła się w czasie rządów Bismarcka.

Hotel ten stał się jednym z symboli okresu, z którym związane są takie pojęcia jak praca organiczna i praca u podstaw.

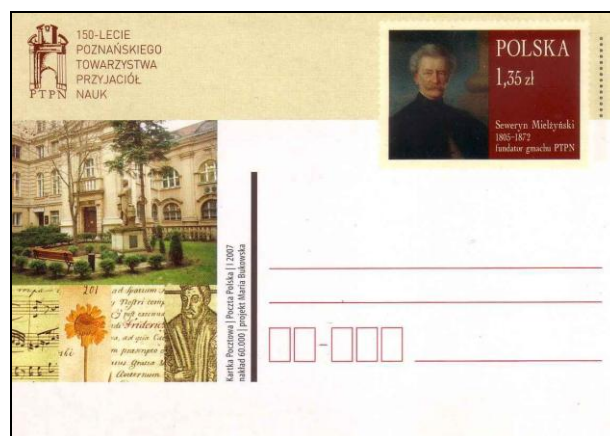

Na stemplu - widok Hotelu Bazar od strony dzisiejszej ulicy Paderewskiego.

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk

PTPN to towarzystwo naukowe zał. w 1857 r., z siedzibą w Poznaniu, zrzeszające pracowników wszystkich dziedzin nauki, największe i jedno z najważniejszych towarzystw ogólnonaukowych w Polsce. W okresie zaborów, oprócz działalności naukowej, ważną dziedziną prac Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk była ochrona, gromadzenie i zabezpieczanie dzieł sztuki oraz pamiątek kultury narodowej. W 1919 roku było głównym inicjatorem powołania Uniwersytetu Poznańskiego (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza).

Cp 1420

Teatr Polski

W 1875 roku ze składek społecznych, naród ufundował Teatr Polski. (stąd napis na budynku brzmi: „Naród Sobie”). Po wieloletnich staraniach społeczeństwa polskiego, wykupie działek i zbiórce pieniężnej w listopadzie 1847 roku gmach był gotowy, a 21 czerwca 1875 roku uroczyste otwarto teatr zwany Polskim, spektaklem „Wąsy i peruka” Józefa Korzeniowskiego, zagranym w całości przez amatorów. Natomiast stała scena zainaugurowała działalność we wrześniu „Zemstą” Aleksandra Fredry.

Zn 2312

Biblioteka Raczyńskich

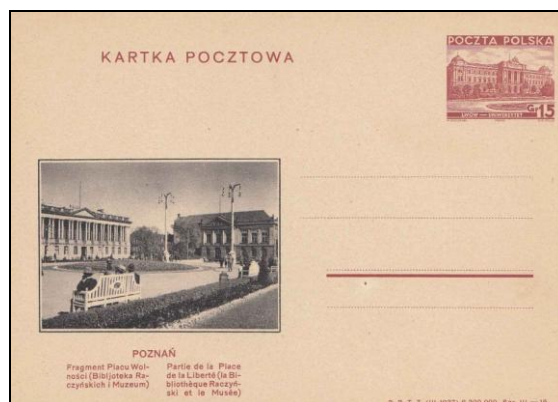

Biblioteka była największym dokonaniem Edwarda Raczyńskiego (1786-1845). Hrabia Raczyński ufundował budynek oraz podarował bibliotece kilkanaście tysięcy tomów książek. Elewacja frontowa wzorowana jest na wschodniej ścianie paryskiego Luwru. Biblioteka jest pierwszym na ziemiach polskich budynkiem wzniesionym wyłącznie dla celów bibliotecznych. Biblioteka została otwarta w 1829 r. W 1945 roku gmach został zniszczony, spłonęła także część księgozbioru. Uratowały się tylko najcenniejsze pozycje.

Zn 288 z roku 1935 r.

Cp 76 – il. 15 z 1937 r.

Biblioteka odbudowano z wielką starannością w latach 1953-1956.

Zn 4016 przedstawia jedną z najbardziej charakterystycznych budowli Poznania – Bibliotekę Raczyńskich przy Placu Wolności. Z prawej strony znaczka pokazano na cokole pomnik Hygiei, greckiej bogini zdrowia, która ma rysy żony Edwarda hrabiego Raczyńskiego, Konstancji z Potockich. Pomnik wraz ze studzienką w cokole zmienił swoją lokalizację. Od 1971 roku stanął na tle fasady Biblioteki Raczyńskich.

Hipolit Cegielski (1813-1868)

Urodził się 200 lat temu we wsi Kawki pod Trzemesznem. W 1846 roku Cegielski pożegnał się z zawodem nauczyciela Królewskiego Gimnazjum Św. Marii Magdaleny, gdzie zawieszono go w czynnościach i wszczęto wobec niego postępowanie dyscyplinarne. Cegielski odmówił bowiem udziału w rewizji w mieszkaniach uczniów, zaangażowanych w nieudanej próbie odbicia spiskowców, próbujących wywołać powstanie w 1846 roku. Za namową przyjaciół Hipolit postanowił stworzyć sklep z prostymi narzędziami rolniczymi.

Trudno przecenić wkład Hipolita Cegielskiego w rozwój pracy organicznej w Poznaniu i Wielkopolsce. Należał on do czołówki „organiczników”. Ten filolog klasyczny i doktor filozofii zbudował pierwszą polską fabrykę maszyn rolniczych i z tego jest głównie znany. Ale, tak naprawdę, to tylko wycinek jego wszechstronnej działalności. Po śmierci był przez całe lata zapomniany.

Cegielski handlował głównie narzędziami i maszynami rolniczymi, a także innymi artykułami żelaznymi. Odbiorcami byli przede wszystkim polscy ziemianie i bogaci chłopcy z podpoznańskich wsi. Nie zaniedbywał przy tym swych naukowych pasji. Wydawał prace naukowe z filologii polskiej i poezji. W 1849 roku został na krótko posłem do sejmu pruskiego. Przez wiele lat udzielał się także w Radzie miasta.

Zn 3029 – po prawej lokomobila parowa z 1886

Historię firmy rozpoczął sklep towarów żelaznych, założony w 1846 r. przez Hipolita Cegielskiego w budynku „Bazaru”. Sklep okazał się dla niego za mały, wybudował więc niewielki warsztat, w którym wytwarzano podstawowe narzędzia, a także naprawiano je. W 1858 rozpoczął w nowo zbudowanej fabryce seryjną produkcję swoich maszyn. Sława Cegielskiego rozszerzała się daleko poza obszar Prowincji Poznańskiej. Jakość wyrobów z fabryki naszego bohatera była powszechnie znana i ceniona. Wygrywał pierwsze nagrody na wystawach maszyn rolniczym od Londynu po Petersburg. Cegielski wykazał także talent marketingowy. On jako pierwszy oferował m. in. darmowy transport zakupionych wyrobów.

W 1899 roku prywatna dotychczas „fabryka machin i lejarnia żeliwa” stała się Towarzystwem Akcyjnym. Wyrazny rozwój przedsiębiorstwa nastąpił po odzyskaniu niepodległości.

Powstanie Wielkopolskie 1918/1919

Coraz wyraźniejsza klęska Niemiec na froncie zachodnim I wojny światowej ożywiła konspiratorów wielkopolskich. W pierwszych dniach grudnia 1918 r. w Poznaniu obradował Sejm Dzielnicowy, który wyłonił Naczelną Radę Ludową.

Do wybuchu walk w Poznaniu doszło w wyniku gwałtownego wzrostu nastrojów patriotycznych w dniu 27 grudnia 1918 r., dzień po przyjeździe polskiego muzyka i patrioty, Ignacego Jana Paderewskiego.

Cp 1325 z podobizną J. Paderewskiego;
po lewej stronie fasada gmachu Bazaru.

Cp 1485 z podobiznami dowódców powstania -
mjr St. Taczaka i gen. J. Dowbor-Muśnickiego.

Spontaniczne, początkowo chaotyczne walki stopniowo ujmowano w ramy organizacyjne. Miasto zostało opanowane przez powstańców, podobne wydarzenia miały miejsce także w terenie. Dowódcą oddziałów powstańczych został mjr Stanisław Taczak. Determinacja i pomysłowość polskich żołnierzy oraz zaskoczenie strony niemieckiej sprawiły, że w ciągu pierwszych dwóch tygodni stycznia 1919 r. niemal cały region znalazł się w rękach powstańczych.

W połowie stycznia do Poznania przybył gen. Józef Dowbor-Muśnicki, który oddziały powstańcze przeformował w regularne wojsko. Wtedy jednak trzeba było walczyć o zachowanie zdobytych terenów. Ciężkie walki toczyły się zwłaszcza pod Szubinem, Rawiczem i Zbąszyniem. Łącznie poległo ok. 2000 uczestników powstania.

Cp 1196 ze stemplem okolicznościowym
upamiętniającym rolę gnieźnieńskich
uczestników Powstania Wielkopolskiego.

Zn 1740**Cp 401**

Zryw powstańczy upamiętnia w Poznaniu pomnik odsłonięty w 1965 r., przedstawiony m.in. na znaczku pocztowym i całostce. Na całostce i stemplu okolicznościowym z 1968 r. widzimy Wielkopolski Krzyż Powstańczy nadawany przez przeszło 20 lat od chwili jego ustanowienia w 1957 r.

W dniu 16 lutego 1919 r. w Trewirze zawarto rozejm kończący walki powstańcze w Wielkopolsce. Przez kilka pierwszych miesięcy po zawartym pokoju w Trewirze region objęty powstaniem funkcjonował jak oddzielne, niezależne państwo, z własnym rządem, wojskiem i gospodarką. Traktat wersalski przyznał Polsce zdobyte tereny, jego postanowienia weszły w życie 10 stycznia 1920 roku. Do tego czasu przygotowywano się do zjednoczenia z Polską, tworząc polską administrację.

Zn 3083 dla upamiętnienia rocznicy Traktatu Wersalskiego z podobiznami J. Paderewskiego i R. Dmowskiego.

Powodzenie powstania było wynikiem umiejętnego wykorzystania sprzyjających okoliczności, a także wychowania kilku pokoleń w duchu połączenia patriotyzmu z pracą organiczną. Żołnierze z Wielkopolski w latach 1919-20 dzielnie uczestniczyli w odsieczy Lwowa, w walkach na froncie litewsko-białoruskim, a później w wojnie polsko-bolszewickiej.

Wydanie regionalne dla obszarów byłego zaboru pruskiego w części opanowanej przez Powstanie Wielkopolskie

Zaopatrzenie Poznania i terenów objętych Powstaniem w znaczki polskie tzw. serii definitywnej wydrukowane w Warszawie w styczniu 1919 r. było nieregularne i w najwyższym stopniu niewystarczające. Dlatego poczty na terenie Wielkopolski używały w przerwach między jedną a drugą dostawą znaczków niemieckich typu Germania z napisem „Deutsches Reich”. Dopiero w sierpniu 1919 roku Dyrekcja Poczty i Telegrafu w Poznaniu podjęła decyzję o emitowaniu znaczków prowizorycznych (przedrukowanych).

Czarny nadruk – złożony ze słów „Poczta Polska” oraz wartości i kreski przekreślającej „Deutsches Reich” – wykonano starannie i skrupulatnie, co prawie całkiem wykluczyło niepożądane spekulacje. Znaczki te oznaczone są w katalogu znaczków polskich nr 66-70.

Poznań po odzyskaniu niepodległości (wybrane tematy)

W 1919 roku Poznań stał się stolicą województwa.

Poznań był od stuleci miastem dobrze zorganizowanym, zamożnym, o rozwiniętej infrastrukturze miejskiej i przemysłowej, stanowił silny ośrodek targowy w skali europejskiej. Rozwój przerwała II Wojna Światowa. Poznań wcielono do III Rzeszy - był stolicą tzw. Kraju Warty. Znowu pojawiły się niemieckie nazwy ulic, dzielnic i placów. Po ciężkich walkach miasto zostało wyzwolone 23 lutego 1945 roku, ale zniszczeniu uległa ponad połowa miasta. Natychmiast przystąpiono do odbudowy.

Zn 3897 oraz zeszytik znaczkowy wydany przez Dyr. Poczty w Poznaniu w 2003 r.

Znaczek 3897 przedstawia stary Poznań widziany z perspektywy brzegu Warty od strony osiedla Piastowskiego. To zestawienie sugestywnie podkreśla związki „między dawnymi, a nowymi laty”.

Poznań jest dziś miastem nowoczesnym z ok. 550 tys. mieszkańców, co daje nam piąte miejsce w kraju.

Uniwersytet

W 1919 r. tworzono uniwersytet, zwany Wszechnicą Piastowską, przemianowany w rok po założeniu na Uniwersytet Poznański (dzisiejszy Uniwersytet im. Adama Mickiewicza).

Cp 1068 – na znaku opłaty prof. Heliodor Święcicki (pierwszy rektor), a na ilustracji Collegium Minus (z aulą uniwersytecką, gdzie odbywają się sławne koncerty, z międzynarodowymi Konkursami Skrzypcowymi im. H. Wieniawskiego na czele).

W ślad za utworzonym uniwersytetem powstały także inne uczelnie i szkoły. Obecnie co dziesiąty student w Polsce studiuje w Poznaniu – jest to ok. 130 tys. młodych ludzi na 25 wyższych uczelniach.

Poznański Czerwiec 1956

Strajk generalny i masowa demonstracja uliczna w dniu 28 czerwca 1956 roku w Poznaniu przekształciła się w walki zbrojne. Strajk rozpoczęli robotnicy zakładów im. Hipolita Cegielskiego (wówczas im. J. Stalina, ZISPO) po wycofaniu się władz państw z przyjętych wcześniej porozumień. Pracę przerwały również załogi innych przedsiębiorstw, m.in. Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego, Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego. Początkowo kilkutysięczny, później prawie stutysięczny tłum dotarł na plac Adama Mickiewicza (wówczas pl. J. Stalina) w centrum miasta. Występował pod hasłami ekonomicznymi i politycznymi ("chleba i wolności"); przedstawiciele lokalnych władz nie zdołali opanować sytuacji; komitet strajkowy utracił kontrolę nad zachowaniem demonstrantów, którzy zajęli gmachy publiczne, pod wpływem plotki o aresztowaniu delegacji robotniczej rozbili więzienie przy ul. Młyńskiej, później zaatakowali budynek wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego zdobyli broń na posterunkach i komisariatach Milicji Obywatelskiej.

Był to pierwszy w okresie PRL tak masowy strajk generalny (demonstracje uliczne miały miejsce w dniach 28-30 czerwca 1956). Zostały krwawo stłumione przez wojsko i milicję. Do pacyfikacji demonstracji skierowano 10 tysięcy żołnierzy dysponujących 359 czołgami. W trakcie trwającej kilkadziesiąt godzin akcji żołnierze zużyli około 180 tys. sztuk amunicji, głównie do broni maszynowej.

Ówczesny premier Józef Cyrankiewicz w przemówieniu radiowym, 29 czerwca 1956 powiedział: „Każdy prowokator czy szaleniec, który odważy się podnieść rękę przeciw władzy ludowej, niech będzie pewny, że mu tę rękę władza ludowa odrąbie!”

Szacuje się, że w trakcie Poznańskiego Czerwca zginęło lub zmarło około 70, a rannych zostało 575 osób. Do dzisiaj brak konkretnych danych. Prawie 700 osób aresztowano (kilkadziesiąt skazano na kilkuletnie więzienie, po zmianie politycznej oceny wydarzeń przez kierownictwo PZPR zostały one amnestiowane).

Poznański Czerwiec 1956 roku określany bywa też mianem Wydarzeń Czerwcowych lub Wypadków Poznańskich. Wydarzenia w Poznaniu spowodowały wstrząs w społeczeństwie, mimo blokady miasta i cenzurowania informacji o ich przebiegu.

Po prawej: okolicznościowa R-ka stosowana w 2006 roku z okazji 50 rocznicy Czerwca 1956.

Zn 3122

W 1981 r. (w krótkim okresie wolności przed wprowadzeniem stanu wojennego) na placu A. Mickiewicza odbyła się wielka manifestacja upamiętniająca 25 rocznicę robotniczego protestu, z udziałem ponad 100 tys. zgromadzonych. Wówczas, w obecności Lecha Wałęsy, przywódcy Solidarności, dokonano odsłonięcia i poświęcenia monumentalnego Pomnika Poznańskiego Czerwca 1956 roku.

Blok 170 zaprojektowano na podstawie zdjęcia wykonanego około godziny 11-tej z budynku KW PZPR (Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej) przez funkcjonariusza Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego (UB).

Pomnik stanowią dwa kroczące krzyże o wspólnym ramieniu, połączone symbolicznymi więzami. U stóp krzyży znajduje się sylwetka orła. Na krzyżach umieszczono daty ważnych w historii Polski wydarzeń. Na orle znajduje się napis: „Za wolność, prawo i chleb”.

Pomnik natychmiast stał się bardzo wyrazistym symbolem pamięci o bolesnych wydarzeniach sprzed lat. Nie tylko przypomniawszy kolejne patriotyczne wydarzenia i społeczne zrywy z lat 1956, 1968, 1970, 1980 – był również wezwaniem do dbałości o wolność, o którą zapomnieli się po raz pierwszy poznańscy robotnicy.

Kilka słów o kulturze

Część instytucji kulturalnych Poznania działających do dzisiaj, powstała w czasach Zaboru Pruskiego, np. Biblioteka Raczyńskich, Teatr Polski (*opisane wcześniej*).

Po odzyskaniu w 1919 r. niepodległości Polacy objęli gmachy zaborcy, w których działają obecnie m.in. Teatr Wielki (Opera) im. St. Moniuszki i Muzeum Narodowe.

Pegaz zwieńcza szczyt gmachu Opery widocznej na Cp 1348

Cp 68 – il. 15 z 1935 r.

Gmach Muzeum Narodowego w Poznaniu (po prawej stronie ilustracji) sąsiaduje z Biblioteką Raczyńskich

W salonach Muzeum Narodowego możemy między innymi podziwiać obraz Bernardo Strozzińskiego „Porwanie Europy” (Blok 64).

Muzeum Instrumentów Muzycznych w Poznaniu dumnie jest z posiadania w swoich zbiorach skrzypce Groblicza z XVI wieku.

Na znaczku nr 2623 skrzypce Groblicza oraz podobizna Henryka Wieniawskiego

Najważniejszą i nie tylko w Poznaniu imprezą cykliczną są Międzynarodowe Konkursy im. Henryka Wieniawskiego: skrzypcowy, lutniczy, kompozytorski. Najstarszy jest skrzypcowy, wznowiony po II Wojnie Światowej II edycją konkursu w 1952 roku w Poznaniu.

Znaczek nr 648 z 1952 roku dla upamiętnienia pierwszego po wojnie konkursu.

Tereny Targowe (MTP)

Współczesne targi organizowane w stolicy Wielkopolski nawiązują do starych tradycji handlowych Poznania, leżącego na skrzyżowaniu ważnych szlaków handlowych z południa na północ i z zachodu na wschód. Poznań już w XII w. posiadał targ w pobliżu miejsca przeprawy przez Wartę. W następnych stuleciach, dzięki różnorodnym przywilejom książęcym i królewskim, Poznań urósł do rangi jednego z najważniejszych ośrodków handlu europejskiego.

Po odzyskaniu niepodległości po ponad 120 latach zaborów w 1921 r władze miejskie Poznania i kupiectwo na tradycyjnych terenach przy dworcu kolejowym zorganizowały pierwszy Targ Poznański. Odbył się w dniach od 29 maja do 16 czerwca 1921 roku. W czasie trwania tej imprezy Towarzystwo Komunikacji Powietrznej "Aerotarg" Sp. z o. o. na podstawie umowy z Ministrem Poczty i Telegrafów uruchomiło codzienną komunikację lotniczą i przewóz poczty na linii Poznań – Warszawa, Poznań – Gdańsk i z powrotem.

Prócz normalnej opłaty ekspresowej za pośpieszne dostarczenie przesyłki samolotem, ustalono dodatkowe opłaty lotnicze, które należało uiszczać specjalnymi znaczkami (tzw. znaczki "Aerotargu").

Znaczki nr L1 i L2 wg katalogu Fischer

Była to pierwsza regularna cywilna poczta lotnicza w Polsce (czynna w okresie I Targu Poznańskiego).

Już w 1925 roku Targ Poznański przekształcił się w międzynarodową imprezę handlową, z udziałem wystawców z 16 krajów i trzech kontynentów.

W 1928 r decyzją ministra przemysłu i handlu Eug. Kwiatkowskiego Targ Poznański otrzymuje oficjalną nazwę Międzynarodowe Targi Poznańskie (nazwa ta obowiązuje po dzień dzisiejszy).

Zn 3035

*z nie istniejącą już dziś wieżą górnośląską,
przedwojenny symbol targów..*

Zn 241 z 1928 roku

W ramach obchodów 10-lecia odzyskania niepodległości w 1929 roku z inicjatywy prezydenta miasta Cyryła Ratajskiego zorganizowano Powszechną Wystawę Krajową (P.W.K.), która stanowiła przegląd dorobku gospodarczego i kulturalnego odrodzonej po latach zaborów Polski.

Doświadczenia uzyskane w trakcie organizacji pierwszych targów krajowych i międzynarodowych w pełni przyczyniły się do sukcesu wielkiego wydarzenia, jakim była Powszechna Wystawa Krajowa. Już w 1929 roku udowodniła ona, że Polsce udało się zintegrować bardzo zróżnicowane tereny byłych trzech zaborów i stworzyć jednolity organizm gospodarczy. Do dzisiaj zdumiewają rozmach i rozmiary tej imprezy, która samym tylko obszarem kilkakrotnie przekraczała tereny zajmowane przez targi w późniejszych okresach. Popularną P.W.K. „PeWuKę” zwiedziło 4,5 mln osób. Poznań wzbogacony wówczas o szereg reprezentacyjnych gmachów i pawilonów uznany został za najbardziej europejskie miasto polskie.

W latach 30-tych mimo światowego kryzysu gospodarczego następuje dalszy rozwój MTP.

W latach 1939 – 1945 tereny targowe były wykorzystywane przez przemysł zbrojeniowy okupanta. Po nablach alianckich i w czasie wyzwania miasta tereny zostały zniszczone w ponad 80%.

Systematycznie odbudowywano ze zniszczeń wojennych pawilony targowe. Pierwsze po wojnie (XX – jubileuszowe) Międzynarodowe Targi Poznańskie odbyły się w okresie kwiecień – maj 1947 roku.

Od 1955 roku MTP systematycznie się rozwijały i rozbudowywały. Od lat 70-tych organizowano także targi specjalistyczne.

Cp 142 z 1956 r. reklamująca MTP

MTP dobrze zniosły transformację ustrojową. W nowej rzeczywistości gospodarczej, po 1989 roku, Targi pozwalały budować tak ważny dla przemiany ustrojowej wolny rynek. Z roku na rok organizowano coraz więcej imprez branżowych i salonów specjalistycznych. W samym tylko roku 2011 w ponad 80 wydarzeniach targowych organizowanych na terenie MTP wzięło udział niemal 11 tys. wystawców z 63 krajów świata.

Zn 1530

Od momentu powstania w 1921 roku Targ Poznański - następnie przekształcony w MTP - były ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój regionu i całego kraju. W okresie międzywojennym, dzięki Targom, Poznań stał się wizytówką narodowej gospodarki. W latach powojennych, były oknem na świat dla odwiedzających je rodaków, a dla gości – wizytówką odbudowującego się mimo systemu dynamicznie, choć nie rynkowo, przemysłu i handlu.

Frankatura mechaniczna Międzynarodowych Targów Poznańskich z 1981 r.

Prawie od początku istnienia na terenach targowych odbywają się liczne zjazdy, kongresy, konferencje, różnego rodzaju wydarzenia kulturalne i wystawy w tym Światowe Wystawy Filatelistyczne.

Od 1958 roku wszystkie ważniejsze wystawy filatelistyczne zorganizowane zostały w halach MTP ze Światowymi Wystawami Filatelistycznymi w 1973 i 1993 roku włącznie.

Podstawowe wiadomości o ŚWF w Poznaniu

Światowa Wystawa Filatelistyczna "Polska 73"

16 sierpnia - 2 września 1973 roku w Poznaniu (tereny MTP) pod patronatem Międzynarodowej Federacji filatelistyki (FIP) zorganizowana przez PZF z okazji 500 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika.

Wystawcy reprezentowali 102 państwa. Pokazano w klasie konkursowej 1077 eksponatów.

*Opis **bloku nr 46** na stronie opisującej historię m. Poznania*

Światowa Wystawa Filatelistyczna "Polska 93"

7-16 maja 1993 roku w Poznaniu (teren Międzynarodowych Targów Poznańskich) pod patronatem Międzynarodowej Federacji Filatelistyki (FIP) zorganizowana przez Ministerstwo Łączności, Poczta Polska oraz Polski Związek Filatelistów, a jej celem było uświetnienie 100-lecia polskiego zorganizowanego ruchu filatelistycznego i inauguracja drugiego wieku działalności filatelistycznej w kraju.

Eksponaty nadesłało 87 państw. Pokazano w klasie konkursowej 624 eksponaty oraz 126 pozycji literatury filatelistycznej. Ponadto w części kupieckiej uczestniczyło 20 obcych Zarządów Pocztych.

I na koniec...

Poznań w Mazurku Dąbrowskiego

„Jeszcze Polska nie zginęła” (*początkowo: nie umarła*) to polska pieśń patriotyczna, napisana w 1797 roku w Reggio nell'Emilia przez Józefa Wybickiego jako pieśń Legionów Polskich we Włoszech. Poświęcona organizatorowi i dowódcy Legionów J.H. Dąbrowskiemu. Autorstwo melodii, utrzymanej w rytmie mazurka, nie jest ustalone. Od 1831 roku - hymn narodowy, od 1927 r. - polski hymn państwowy. W 1944 roku uznany przez PKWN. W 1948 r. zatwierdzony przez władze PRL, a w 1990 przez Sejm RP.

Cp 959

W trzeciej zwrotce jako jedyne wymieniono miasto w hymnie jest Poznań:

*Jak Czarniecki do Poznania
po szwedzkim zaborze
dla ojczyzny ratowania
wrócim się przez morze
Marsz, marsz Dąbrowski...*

Błąd na na rysunku całości - w słowie „Czarnecki” brakuje litery „i” - powinno być „Czarniecki”.

*****

*Historie zawarte w niniejszym opracowaniu zawdzięczamy nie tylko Gallowi Anonimowi (wspomnianemu na wstępie), ale także żyjącemu później Janowi Długoszowi...
... no i naturalnie Internetowi. Wszystkim współautorom serdecznie dziękujemy!*

Opracowanie tekstu
Współpraca
Opracowanie graficzne

B. Jasicki
R. Prange, M. Zbierski, A. Zgórecki
M. Zbierski

grudzień 2013 r.